

Analiza delovanja mreže Plan B za Slovenijo

Projekt: Mreža Plan B za Slovenijo, aktivnost 3.6

Izvajalec: Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Avtorici: Renata Karba in Polona Valič

Analiza je bila pripravljena ob brezplačni pomoči Slovenskega društva evalvatorjev.

V Ljubljani, 12. junij 2014

I. Preverjanje učinkovitosti izvajanja dejavnosti servisne podpore in krepitve podpornega okolja za okoljske NVO ter zadovoljstva članic mreže s koordinacijo mreže

I.1. Metodologija

Preverjanje je bilo izvedeno s pomočjo spletnih anket med slovenskimi okoljskimi nevladnimi organizacijami (NVO), ki so bile razdeljene v skupino članic mreže Plan B za Slovenijo in skupino NVO, ki niso članice mreže.

Kontaktnim osebam v 22 organizacijah, ki so bile članice mreže Plan B za Slovenijo v decembru 2013, je bilo poslano elektronsko sporočilo z vabilom k sodelovanju v spletni anketi, ki je vsebovala vprašanja v zvezi s servisno podporo mreže, krepitvijo podpornega okolja za okoljske NVO ter zadovoljstvom članic mreže s koordinacijo mreže.

Vabilo k sodelovanju v spletni anketi je bilo poslano tudi na 153 kontaktnih naslovov organizacij, ki niso članice mreže Plan B za Slovenijo. Ta spletna anketa je vsebovala vprašanja o dojetanju mreže med nečlanicami ter o vlogi mreže pri krepitvi podpornega okolja za okoljske NVO

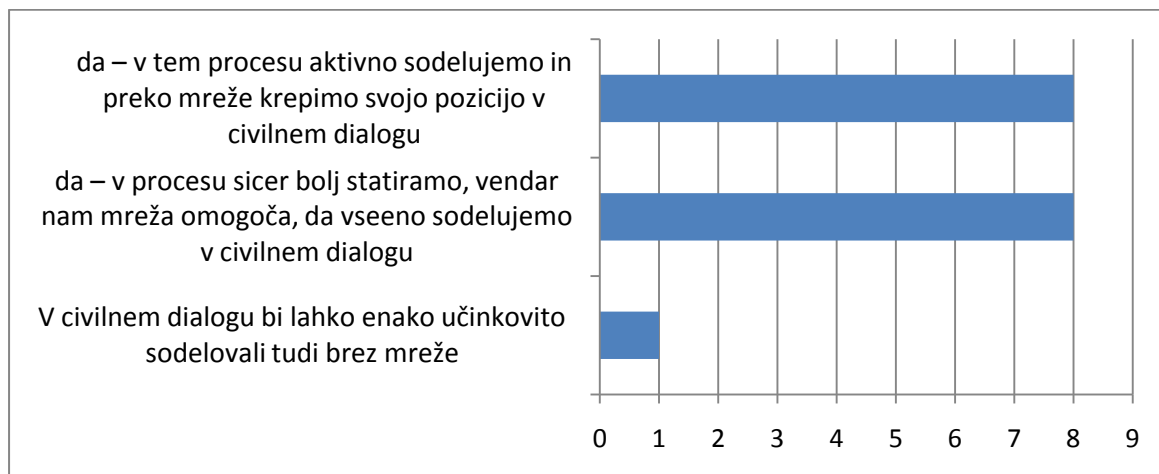
I.2. Rezultati

I.2.1. Rezultati – članice mreže Plan B za Slovenijo

Na spletni vprašalnik je odgovorilo 17 (od 22) organizacij.

1. vprašanje:

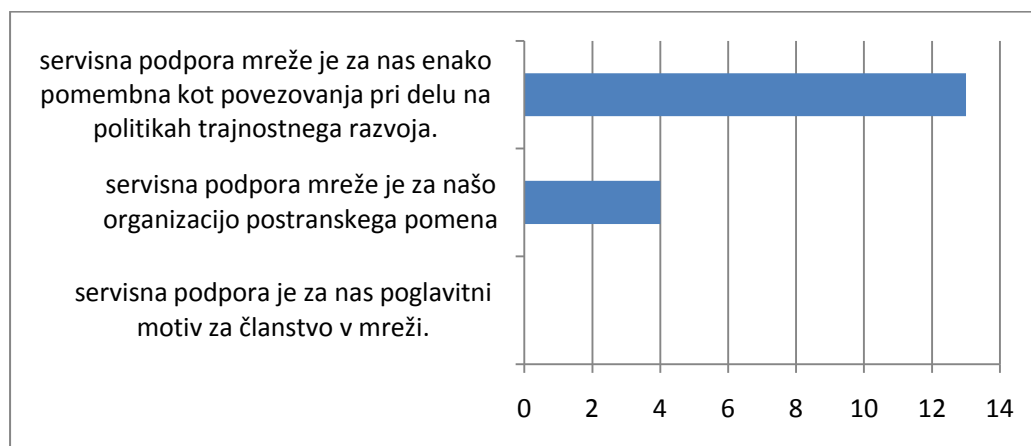
Ali po vašem mnenju mreža Plan B za Slovenijo dejansko omogoča medorganizacijsko povezovanje, ki v civilnem dialogu v zvezi s trajnostnim razvojem krepi pozicijo okoljskih nevladnih organizacij?

2. vprašanje:

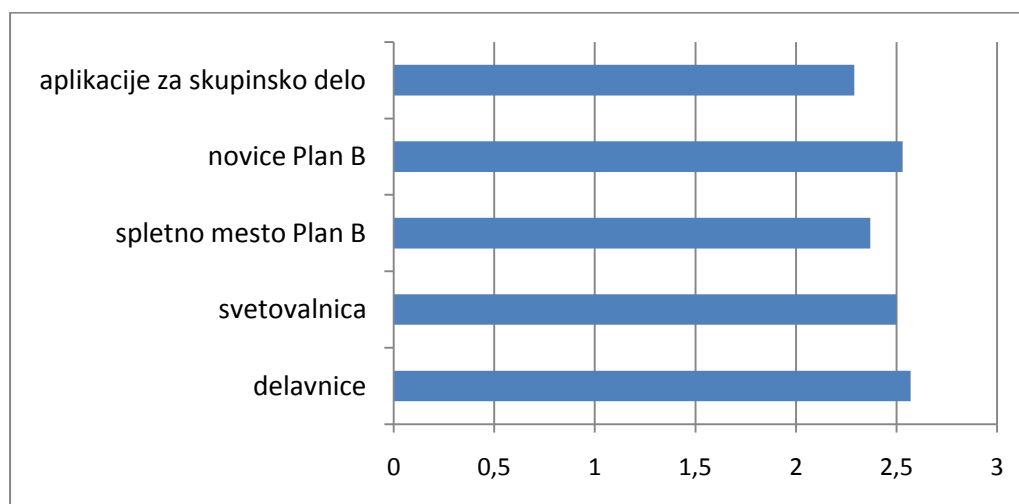
Ali je med motivi za članstvo vaše organizacije tudi servisna podpora, ki jo mreža nudi svojim članicam?

Dejavnosti servisne podpore mreže Plan B so namenjene večanju kakovosti in učinkovitosti delovanja članic, njihove finančne neodvisnosti od javnih virov in usposobljenosti za prepoznavanje lastnih potreb članic in potreb njihovih uporabnikov (doslej smo izvajali: mrežne svetovalnice in delavnice, spletno mesto Plan B za Slovenijo, Novice Mreže Plan B za Slovenijo, Google orodja za skupinsko delo, priročniki, postopkovniki, analize ipd.)

3. vprašanje:

Kako ste bili zadovoljni z doslej izvedenimi aktivnostmi servisne podpore? Prosim ocenite: 1 = nezadovoljivo, 2 = zadovoljivo, 3 = odlično.

4. vprašanje

Ali v zvezi s servisno podporo kaj pogrešate (kakšno novo orodje, novo obliko servisne podpore)?

Odgovori:

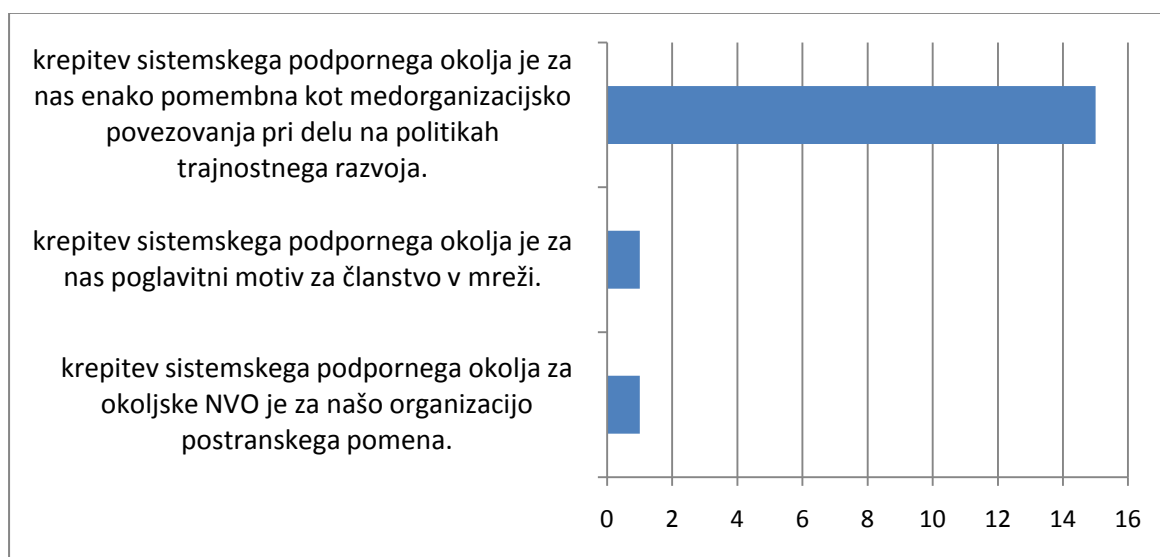
- možnost coachinga, supervizij organizacij
- koledar z vnaprej načrtovanimi skupnimi aktivnostmi in roki za komentarje, odzive ne pobude za skupne akcije ipd.
- da se nas občasno spomni na obstoječe možnosti (npr. s predstavitvijo kakšnega konkretnega primera uporabe teh storitev), da se vsi bolje zavedo priložnosti in koristi

- transparentnost odločanja, porabe sredstev in dejanskih učinkov delovanja mreže (iz stališča povprečne državljanke oz. državljana, za katera »nevladnost« organizacij sama po sebi ne pomeni veliko

5. Vprašanje:

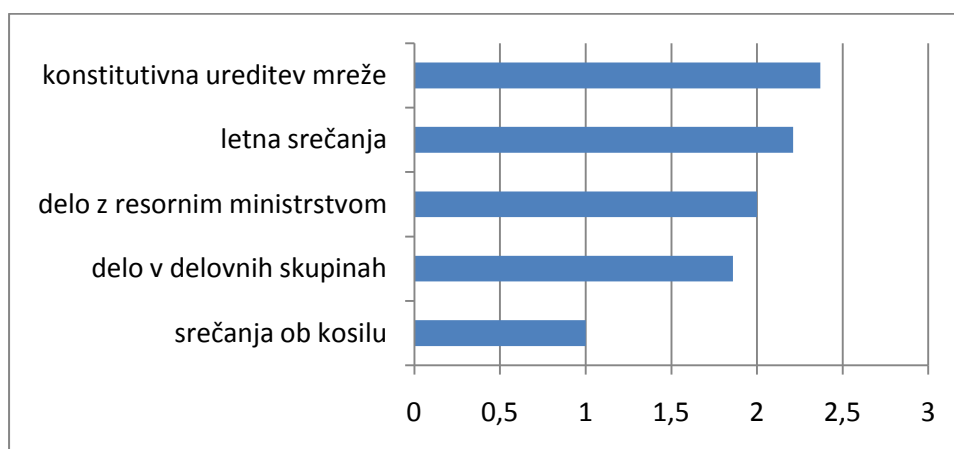
Ali je med motivi za članstvo vaše organizacije tudi izvajanje mrežnih aktivnosti za krepitev sistemskega podpornega okolja za okoljske NVO v Sloveniji?

Dejavnosti krepitev podpornega okolja za okoljske NVO se nanašajo na krepitev podpornega okolja za delovanje NVO, krepitev vloge mreže NVO v okolju/vsebinskem področju delovanja ter lastnih kapacitet NVO mreže (doslej smo izvajali: letna srečanja mreže, srečanja ob kosilu, delo v okviru delovnih skupin, priprava ustanovne listine in pravil delovanja mreže, delo z resornim ministrstvom na področju sistemskega financiranja).

6. vprašanje

Kako ste bili zadovoljni z doslej izvedenimi aktivnostmi za krepitev sistemskega podpornega okolja? Prosim ocenite: 1 = nezadovoljivo, 2 = zadovoljivo, 3 = odlično.

7. vprašanje

Ali v zvezi z aktivnostmi za krepitev sistemskega podpornega okolja za okoljske NVO kaj pogrešate?

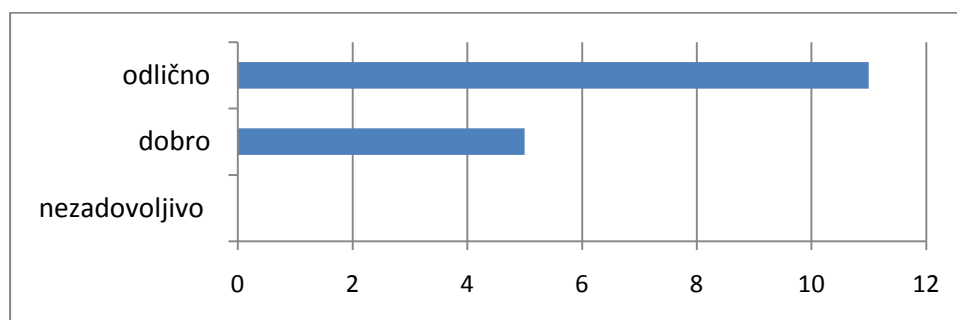
Odgovori:

- pri izobraževanju in mladinskem raziskovanju nimamo nobene finančne podpore
- specifikacijo ciljev, projektno delo, opredelitev sodelovanja in razdelitev odgovornosti glede na vire posamezne članice v mreži
- več razumevanja vloge NVO in konkretne finančne podpore s strani resornega ministrstva

8. vprašanje:

Kako ocenjujete koordinacijo mreže, ki jo izvaja Umanotera?

Koordinacija mreže zajema naslednje naloge: skrb za izvajanje programa dela mreže, skrb za izmenjavo informacij in obveščanje članic, vzdrževanje stalne osebne in elektronske komunikacije s članicami mreže, urejanje spletne strani, vodenje evidence delovnih skupin, skrb za komunikacijo s koordinatorji delovnih skupin.

9. vprašanje:

Na katerih področjih in kako bi koordinacijo mreže lahko izboljšali?

Odgovori:

- več povratnih informacij o načinu delovanja in vsebinah, ki jih obravnavajo delovne skupine
- več proaktivnosti, da ni koordinator samo »poštni nabiralnik«, temveč včasih tudi pobudnik skupnih akcij
- več živahnosti pri izmenjavi informacij med organizacijami in o aktualnostih nasploh
- delovanje na konkretnih primerih oziroma projektih

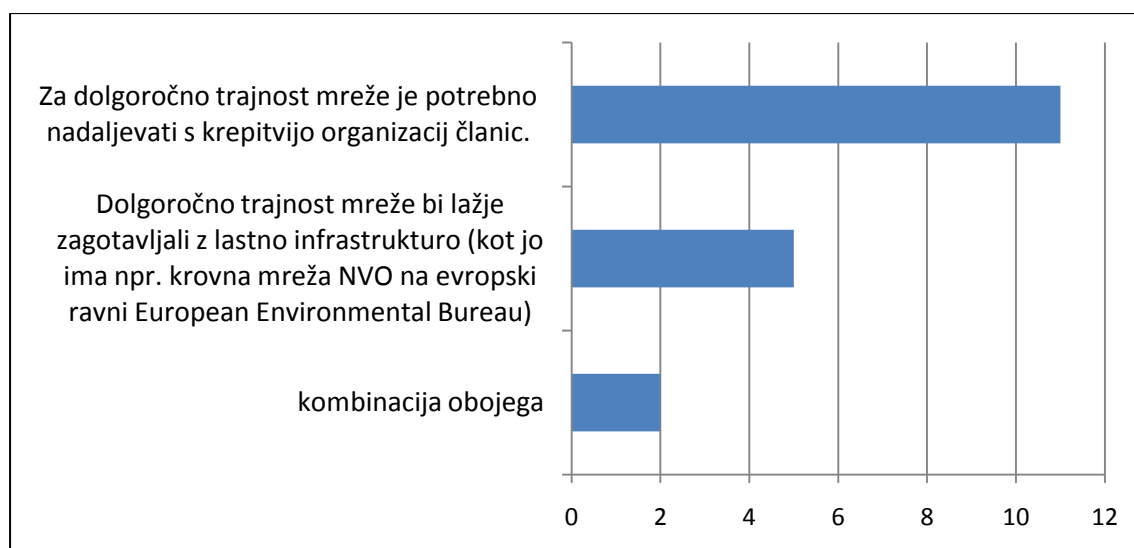
10. vprašanje:

Če bi se mreža imela možnost prijaviti na razpis za financiranje njenega delovanja po maju 2014 – prosim izberite do 3 vsebine, ki bi se jim morala mreža prioritarno posvetiti v obdobju 2014-2015.

število organizacij, ki so vsebino ocenile kot najpomembnejšo	Vsebina	število organizacij, ki so vsebino uvrstile med 3 najpomembnejše
4	7 programov zelenega razvojnega preboja	9
3	Alternativna razvojna vizija Slovenije	8
2	Strategija prehoda v nizkoogljično družbo	2
2	Energetska politika	2
1	Financiranje okoljskih NVO	5
1	Zelena delovna mesta	4
1	Učinkovita raba virov in odpadki in trajnostna potrošnja	4
1	Okoljevarstveno pravno varstvo	2
1	Kmetijska politika	1
	Zelena proračunska reforma	3
	Strateški dokumenti za strukturne sklade 2014 - 2020	1

11. vprašanje

Mreža Plan B je doslej svojo moč gradila na moči (usposabljanju, krepitvi...) svojih članic in ni vzpostavljala svoje posebne infrastrukture (sekretariata ipd.). Kaj bi bilo po mnenju vaše organizacije bolje za zagotavljanje dolgoročne trajnosti mreže?

I.2.2. Rezultati – okoljske NVO, ki niso članice mreže Plan B

Na spletni vprašalnik je odgovorilo 17 organizacij.

Raven delovanja organizacij:

- 3 x lokalna
- 3 x regionalna
- 10 x nacionalna.
- 0 x mednarodna.

Število zaposlenih v organizacijah:

- 12 x: nimajo zaposlenih
- 5 x: do 5 zaposlenih

Odgovori na vprašanja:

1. vprašanje:

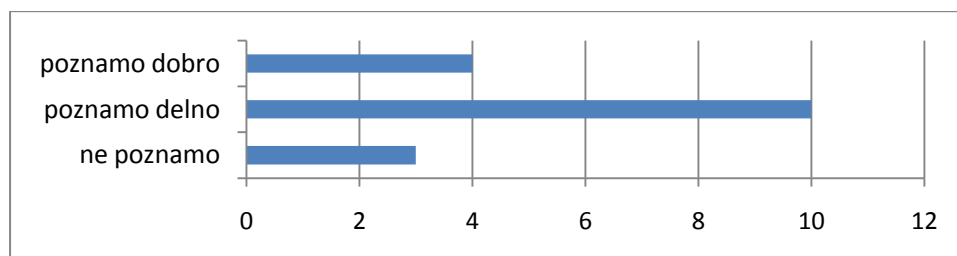
Če slišite »mreža Plan B za Slovenijo« - na kaj najprej pomislite?

Odgovori:

- na alternativo, na povezovanje, predvsem pa na argumentirane predloge
- na Umanotero, ki je avtor dokumenta Plan B za Slovenijo
- na rezervni plan za razvoj Slovenije
- povezovanje okoljskih NVOjev
- nismo slišali
- ne poznamo

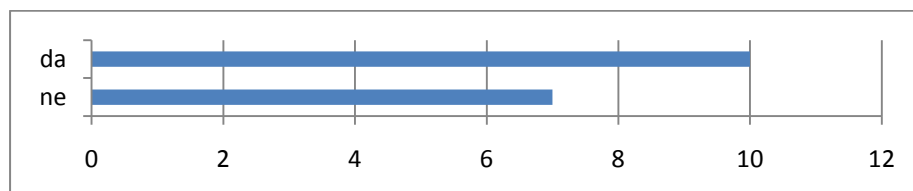
2. vprašanje:

Ali poznate delovanje mreže Plan B za Slovenijo - mreže nevladnih organizacij za trajnostni razvoj?

3. vprašanje:

Ali je mreža Plan B za Slovenijo vaši organizaciji (kljub temu, da vanjo niste včlanjeni) na kakršenkoli način v podporo pri vašem delu?

Kako?

- pokaže možnosti implementacije zelenih tehnologij ter zmanjševanja izpustov CO₂, povezuje sektorje, odkrije nesmisele (npr. subvencije za fosilna goriva), prakticira nujnost povezovanja med NVOji in ostalimi akterji. Predvsem pa je strukturiran, argumentiran in vse bolj razpoznaven glas NVO sektorja. Tragika je, da ima vladni sektor zamašena ušesa, splošna javnost pa otopele čute.

- s Planom B bi se lahko našli na naslednji vsebinah:

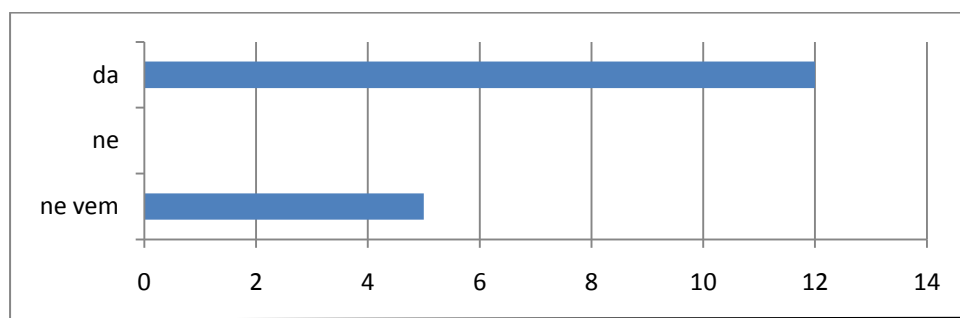
upravljanje zavarovanih območij (Natura 2000, parki), financiranje okoljskih NVO, zeleni turizem

- povečuje število ljudi, ki mislijo drugače glede razvoja Slovenije

- da se sliši glas drugače mislečih

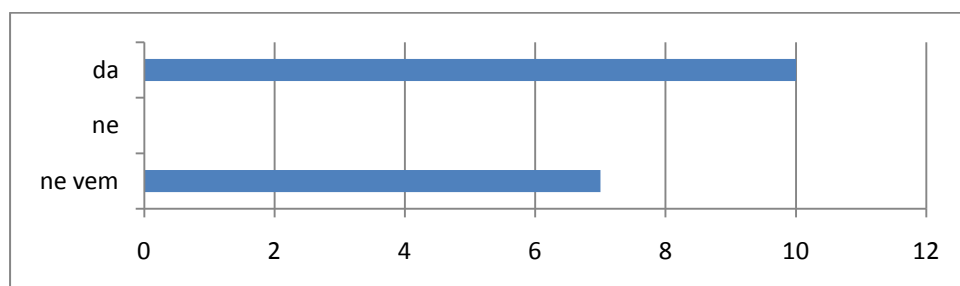
4. vprašanje

Ali menite, da mreža Plan B s svojim delovanjem krepi vidnost in pomen NVO sektorja v slovenski družbi in posebej v civilnem dialogu (vpliv NVO na pripravo predpisov in politik)?

5. vprašanje:

Ali mreža Plan B za Slovenijo po vašem mnenju prispeva h krepitvi sistemskega podpornega okolja za okoljske NVO v Sloveniji (sistemsko financiranje, struktura civilnega dialoga ipd.)?

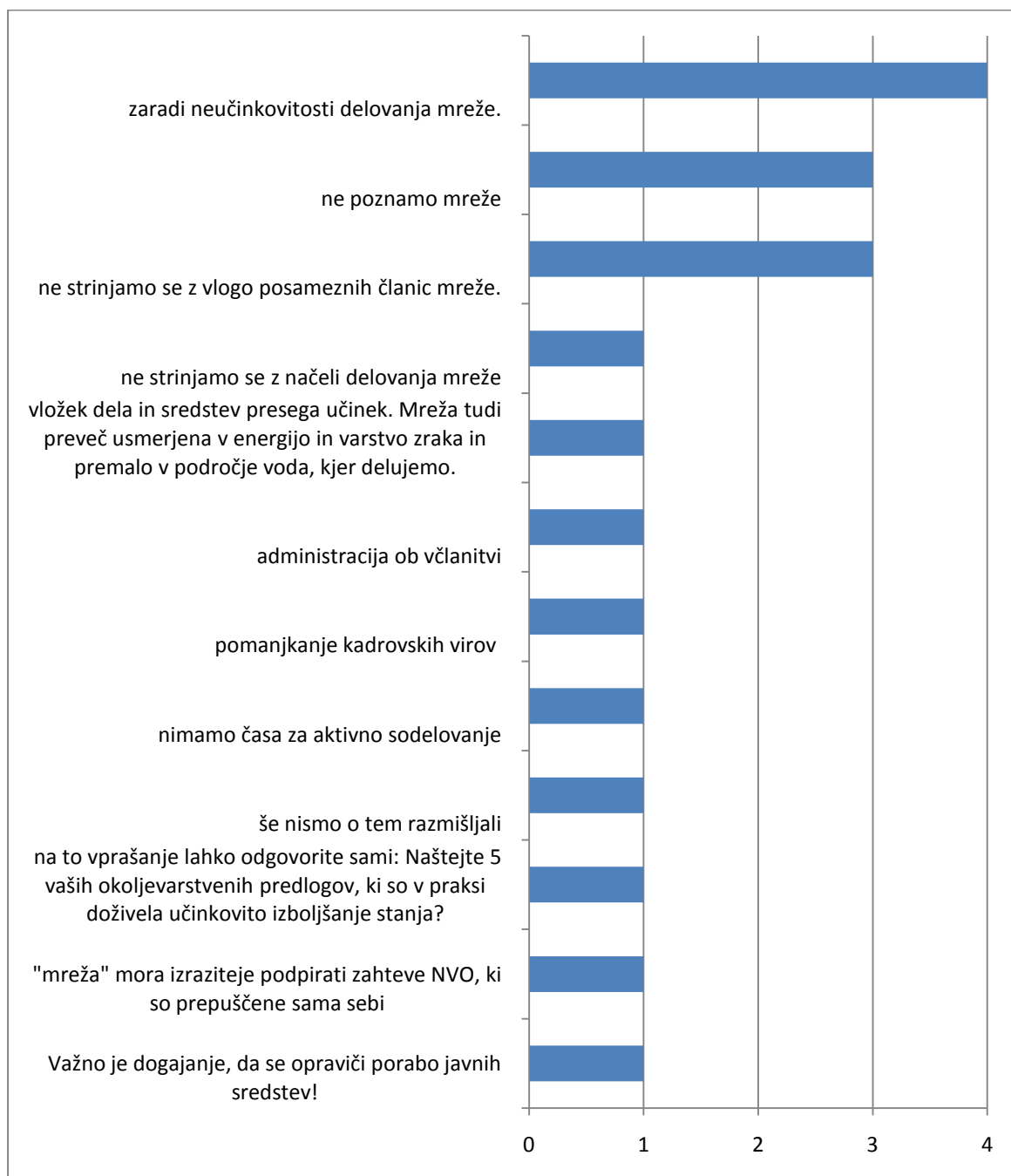
6. vprašanje

Vaša organizacija, ki je okoljska nevladna organizacija, se doslej ni včlanila v mrežo Plan B za Slovenijo.

Opišite vaše razloge:

- *mreži bi se priključili, vendar ne izpolnjujemo pogojev članstva*
- *ne strinjamo se z vsebinsko usmeritvijo mreže Plan B za Slovenijo (trajnostni razvoj)*
- *ne strinjamo se s poslanstvom mreže (vplivanje na politike trajnostnega razvoja)**
- *ne strinjamo se z načeli delovanja mreže**
- *zaradi neučinkovitosti delovanja mreže. Opišite...*

- *ne strinjamo se z vlogo posameznih članic mreže. Opišite....*
- *drugo – dopolnite*

II. Preverjanje uspešnosti doseganja ciljev razvoja mreže

II.1. Metodologija

Analiza statističnih podatkov in sekundarnih virov

- a. Evidenca članov mreže (organizacij)
- b. Evidenca zaposlenih v članicah mreže
- c. Evidenca normativnih in drugih pobud mreže
- d. Pregled opravljenih usposabljanj za članice mreže, število udeležencev, število vključenih organizacij
- e. Analiza statusa NVO v očeh javnosti (stopnja zaupanja, transparentnost, integriteta ipd.)
- f. Analiza sistemske finančne podpore za delovanje in projekte okoljskih NVO 2005 – 2013
- g. Evidenca strateških partnerstev 2012-2013 (okoljske NVO na regionalnem nivoju, strokovnjaki, mednarodne mreže itd.)

II.2. Rezultati

a. Evidenca članov mreže (organizacij)

Mreža trenutno šteje 26 rednih članic:

Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj, razvojni zavod
Cipra Slovenija, društvo za varstvo Alp
Društvo za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaridov - Dinaricum
Društvo Ekologi brez meja
Društvo Gibanje za trajnostni razvoj
Društvo Mariborska kolesarska mreža
Društvo Temno nebo Slovenija
Društvo za energetske ekonomiko in ekologijo Slovenski E-forum
Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije, DOPPS, BirdLife Slovenija
Društvo za trajnostni razvoj Duh časa
Focus, društvo za sonaraven razvoj
Inštitut za politike prostora
Inštitut za trajnostni razvoj
Kulturno ekološko društvo Smetumet
Kulturno izobraževalno društvo Pina
Ljubljanska kolesarska mreža, društvo za vzpodbujanje kolesarjenja in trajnostnega prometa
Mladinska zveza Brez izgovora
Morigenos - slovensko društvo za morske sesalce
NEC Notranjski ekološki center, Cerknica
Pravno informacijski center nevladnih organizacij
Trajekt, Zavod za prostorsko kulturo
Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

UMMI, zavod za izobraževanje Koper
VITRA Center za uravnotežen razvoj Cerknica
Zavod Eko Humanitatis
ZOOPI Zavod za otrokom in okolju prijazno igro

Organizacija s statusom opazovalke:
Greenpeace v Sloveniji (Greenpeace Srednja in Vzhodna Evropa)

b. Evidenca zaposlenih v članicah mreže

Skupaj je v članice mreže zaposlena 101 oseba, oblike zaposlitve so različne:

NVO	zaposlitve za nedoločen / določen čas	zaposlitve preko javnih del	zaposlitve preko s.p.-ja	skupaj
Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj, razvojni zavod	2	0	0	2
Cipra Slovenija, društvo za varstvo Alp	1	0	0	1
Društvo Ekologi brez meja	7	0	0	7
Društvo Gibanje za trajnostni razvoj – TRS	0	0	0	0
Društvo Mariborska kolesarska mreža	2	2	3	7
Društvo Temno nebo Slovenija	2	0	0	2
Društvo za energetske ekonomiko in ekologijo Slovenski E-forum	2	0	1	3
Društvo za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaridov – Dinaricum	0	0	0	0
Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, DOPPS – BirdLife Slovenija	24	0	0	24
Duh časa, društvo za trajnostni razvoj	0	0	0	0
Focus, društvo za sonaraven razvoj	1	0	2	3
Greenpeace Slovenija	4	0	0	4
Inštitut za politike prostora	6	0	0	6
Inštitut za trajnostni razvoj	2	2	0	4
Kulturno ekološko društvo Smetumet	0	2	0	2
Kulturno izobraževalno društvo Pina	10	0	0	10
Ljubljanska kolesarska mreža, društvo za vzpodbujanje kolesarjenja in trajnostnega prometa	0	0	0	0
Mladinska zveza Brez izgovora	4	0	0	4
Morigenos - slovensko društvo za morske sesalce	0	0	0	0
NEC Notranjski ekološki center, Cerknica	5	0	0	5
Pravno informacijski center nevladnih organizacij	8	0	0	8
Trajekt, Zavod za prostorsko kulturo	0	0	0	0
Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj	4	2	0	6

UMMI, zavod za izobraževanje Koper	0	0	0	0
VITRA Center za uravnotežen razvoj Cerknica	2	0	0	2
Zavod Eko Humanitatis	0	1	0	1
ZOOPI Zavod za otrokom in okolju prijazno igro	0	0	0	0

c. Evidenca normativnih in drugih pobud mreže

Ključne pobude:

- [Plan B za Slovenijo, Pobuda za trajnostni razvoj, 1.0](#), je nastal kot vizija alternativnega razvojnega scenarija za Slovenijo: da postane država blaginje in kakovostnega življenja v dejavnem sožitju z naravo.
- [Zbornik Plan B 2.0](#) je izšel na podlagi razvojnih forumov, ki smo jih organizirali v letu 2010. Namenjen je vplivanju na aktualne odločitve na področjih podnebne in energetske politike in na prenovo Strategije razvoja Slovenije.
- [Ogledalo vladi 2010 – Zeleni nevladni monitor](#) je bil tretji v seriji projektov Ogledalo vladi. Namenjen je spremljanju in ocenjevanju izvajanja političnih zavez in zakonodaje, ki temeljijo na načelih trajnostnega razvoja v različnih sektorjih.
- [Primerjalna analiza volilnih programov strank z vidika trajnostnega razvoja](#): Ocenili smo volilne programe strank z vidika trajnostnega razvoja. Namen analize je podati neodvisno oceno programov strank glede na najpomembnejše okoljske izzive prihodnosti.
- [Plan B za Slovenijo 3.0: Manifest za uresničenje tretjega razvojnega podviga](#): Pred predčasnimi parlamentarnimi volitvami leta 2011 smo povabili politične stranke k skupnemu delovanju za uresničenje tretjega razvojnega podviga. V zgoščeni obliki »Plan B za Slovenijo 3.0: Manifest za uresničenje tretjega razvojnega podviga« povzema opis stanja na petnajstih aktualnih področjih trajnostnega razvoja in predlaga najpomembnejše ukrepe mandata 2012-2015, ki lahko Sloveniji omogočijo prehod v nizkoogljično družbo in zagotovijo dolgoročno razvojno uspešnost.
- [Pobuda Plan B za Slovenijo 4.0 – Za zeleni razvojni preboj: Prispevek za Strategijo razvoja Slovenije 2014-2020](#). Vsebine publikacije so bile vložene v posvetovalnem procesu, ki jih je z objavo spletnega vprašalnika zbiralo Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologije v procesu priprave Strategije razvoja Slovenije 2014-2020.
- Poročilo [Zelena proračunska reforma za Slovenijo](#)

Kronologija aktivnosti in prispevkov mreže Plan B v procesu priprave strategije razvoja Slovenije ter svežnja strateško-programskih dokumentov za obdobje 2014 – 2020 je objavljena na spletnem naslovu <http://www.planbzasslovenijo.si/strategija-razvoja-slovenije>.

d. Pregled opravljenih usposabljanj za članice mreže

Usposabljanj se je udeležilo cca 250 udeležencev.

Naziv usposabljanja	datum	Število udeležencev
Usposabljanje o komuniciranju trajnostne mobilnosti	27.11.2009	9
Učinkovito sporazumevanje in javni nastop za okoljevarstvene strokovnjake: 1. del	18.12.2009	15
Učinkovito sporazumevanje in javni nastop za okoljevarstvene strokovnjake: 2. del	7.1.2010	9
Izobraževanje o svetlobnem onesnaževanju za nevladne	11.10.2010	11

organizacije		
Pravna sredstva varstva okolja v Evropski uniji - neizkoriščene poti do cilja	10.6.2010	20
Oblikovanje pisnih sporočil	30.6.2010	15
Veščina priprave pobud za sprejem ali spremembo predpisov	14.1.2011	20
Komuniciranje z besedami na področju okolja	25.1.2011	15
Veščina priprave pobud za sprejem ali spremembo predpisov – 2. del: praktična nomotehnika	13.4.2011	8
Moderiranje skupinskih procesov in civilni dialog	29.6.2011	11
Zagovorništvo za varstvo okolja: Veščine, orodja in primeri dobre prakse	8.9.2011	17
Ogljični odtis v teoriji in praksi	4.4.2012	4
Okoljsko zavajanje: kako ga prepoznati in kako ukrepati?	23.5.2012	12
Aarhuška konvencija v teoriji in praksi (za začetnike)	30.5.2012	9
Inoviranje za okoljske nevladne organizacije	14.9.2012	12
Varstvo okolja – ne sežigalnicam	12.3.2013	7
10 tedenski tečaj Sponzorstva, donacije in drugi zasebni viri financiranja	oktober – december 2013	(cca.) 10
Osnove okoljske zakonodaje na nacionalnem in EU nivoju	5 izvedb	(cca.) 5 / izvedbo
Celovita presoja vplivov na okolje za Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike 2014 - 2020	24.10.2013	12
Partnerstva za trajnostni razvoj	5.2.2014	8

e. Analiza statusa NVO v očeh javnosti

Po podatkih Eurobarometra iz februarja 2013: Europeans' Engagement in Participatory Democracy¹ je več kot 60 % Slovencev prepričanih, da družba nevladne organizacije potrebuje. 55 % Slovencev se prepoznava v ciljih in vrednotah, za katere se nevladne organizacije zavzemajo. Na ravni EU je mnenje, da so NVO uspešne pri vplivanju na lokalne (75 %) in nacionalne politike (70 %), razširjeno. V Sloveniji je ta odstotek nižji: 58 % Slovencev meni, da so NVO uspešne pri vplivanju na odločitve.

Nevladne organizacije so kot subjekt zasebnega prava zelo avtonomne pri določanju pravil svojega delovanja in notranjega ustroja. Zato je od posamezne nevladne organizacije odvisno, v kolikšni meri bo svojo notranjo organizacijo ter delovanje svojih organov pravno opredelila, in sicer tako, da bodo pravila omogočala tako jasnost in predvidljivost delovanja organizacije, hkrati pa tudi omogočala transparentnost njenega delovanja. Nevladne organizacije kot stebri organizirane civilne družbe pa so, tako kot vsi drugi subjekti prava, tudi podvržene koruptivnim tveganjem. Do korupcije v nevladnem sektorju lahko pride na dveh področjih: pri pridobivanju sredstev za njihovo delo in pri njihovi dejavnosti. Res je sicer, da v večini javnomnenjskih raziskav nevladni sektor nastopa kot najmanj korumpirano področje, a to še zdaleč ne pomeni, da je brezmadežen. Anketa, ki jo je društvo Integriteta izvedlo v okviru projekta *Smernice za transparentno delovanje in vzpostavitev integritete v nevladnih organizacijah*², je pokazala, da nevladne organizacije v preteklosti v veliki večini še niso imele izkušenj s korupcijo, vendarle same ugotavljajo, da je prisotna. (Podobne ugotovitve so bile pridobljene v raziskavi javnega mnenja, ko je javnost ocenila stopnjo korupcije v zdravstvenem sektorju. Stopnjo korupcije so ocenili kot precej visoko, medtem ko skoraj nihče z njo ni imel osebnih izkušenj.)

¹ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/fl373---report-final-en.pdf>

² http://www.integriteta.si/ftpuser/knjiga_NVO.pdf

f. Analiza sistemske finančne podpore za delovanje in projekte okoljskih NVO 2005 – 2013

Slovenske nevladne organizacije, ki delujejo na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja, so se kljub izraziti družbeni potrebi po njihovem delovanju znašle v situaciji, ko se zaradi neurejenega sistemskega okolja oziroma neobstoječih virov programskega in projektnega sofinanciranja borijo za obstanek.

Sistemske sofinanciranje razumemo kot programsko in projektno financiranje iz proračunskih sredstev, ki je trajno osnovano, s trajnimi namenskimi proračunskimi postavkami in mehanizmi. Gre za vir sofinanciranja, ki kot tak nevladnim organizacijam poleg učinkovitega delovanja same organizacije in dejavnosti omogoča tudi načrtovanje razvoja organizacije, projektov in ostalih dejavnosti. Sredstva se razdelijo na transparenten način, preko javnih razpisov oziroma v nekaterih primerih direktno in sproti (kot je to v primeru namenitve dohodnine).

Med vsemi NVO v Sloveniji imajo okoljske najbolj neugodno finančno sliko državnega proračunskega sofinanciranja. Po podatkih *Analize vpetosti nevladnega sektorja v mrežo izvajalcev javnih storitev – pregled financiranja NVO s strani ministrstev in mestnih občin v 2009*³, ki jo je opravil CNVOS, okoljske nevladne organizacije dobijo le 0,2 odstotka vseh sredstev, namenjenih NVO. Po analizi Ministrstva za javno upravo iz leta 2005 so okoljske NVO dobile 0,4 odstotka, torej se je stanje poslabšalo.

Raziskava, ki jo je v okviru magistrskega dela *Financiranje okoljskih neprofitnih organizacij v Sloveniji* opravila Mirjam Papler, je pokazala, da kar 70 odstotkov organizacij ocenjuje svoj finančni položaj kot nestabilen (*večina projektov se bori s finančnimi težavami*), slab (*zaradi finančnih težav le s težavo izvajajo osnovne aktivnosti in projekte*) ali zelo slab (*ne prejemajo nobene finančne podpore*). Le 15 odstotkov prihodkov vseh organizacij pride iz javnih sredstev, s strani države.

g. Evidenca strateških partnerstev 2012-2013 (okoljske NVO na regionalnem nivoju, strokovnjaki, mednarodne mreže itd.)

Vključenost članic v evropske mreže:

- European Environmental Bureau – EEB (ITR, Umanotera, Temno nebo)
- CAN Europe (Focus)
- IFOAM EU (ITR)
- Pesticide Action Network (ITR)

Sodelovanje mreže Plan B (skupne aktivnosti) z regionalnimi stičišči NVO:

- Stičišče NVO Osrednje Slovenije
- Stičišče NVO Obalno-kraške regije
- MREST - mreža NVO Zasavja
- BOREO - regijsko stičišče nevladnih organizacij Notranjsko-kraške regije
- GROZD – nevladne organizacije Gorenjske

Sodelovanje z vsebinskimi mrežami (skupne aktivnosti):

- Sodelovanje v konzorciju vsebinskih mrež
- Sloga - mednarodno razvojno sodelovanje
- Mreža za prostor

Sodelovanje z regionalnimi razvojnimi agencijami (skupne aktivnosti v okviru priprav Regionalnih razvojnih programov 2014 -2020):

³ <http://www.cnvos.si/article/id/2856/cid/81>

- Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije (Razvojna delavnica Ekološko kmetijstvo, samooskrba in razvoj podeželja in Razvojna delavnica Trajnostna mobilnost)
- Regionalni razvojni center Koper (Regijski razvojni forum Izzivi ekološkega kmetijstva, lokalne samooskrbe in socialnega podjetništva za zeleni razvojni preboj obalno-kraške regije in Posvet o učinkoviti rabi in obnovljivih virih energije v RRP Južna Primorska 2014 – 2020)
- Regionalna razvojna agencija Notranjsko-kraške regije (Les kot razvojna priložnost)

Partnerji pobude za zeleni razvojni preboj (vplivanje na vsebino Strategije razvoja Slovenije 2014 – 2020: 195 organizacij: <http://www.tretjiclen.si/slo/zrp/zrp-seznam-organizacij-podpornic/>

III. Preverjanje ustreznosti opredeljenih ciljev razvoja mreže

III.1. Metodologija

Cilji razvoja mreže Plan B za Slovenijo so skladno s poslanstvom mreže, ki je sodelovanje v civilnem dialogu na izbranih vsebinskih področjih, usmerjeni v povečanje učinkovitosti vplivanja na politike ter izvrševanja in ocenjevanja dogovorjenih politik. Nanašajo se na:

- skupno oblikovanje in zastopanje stališč
- krepitev glasu nevladnih organizacij ter skupno nastopanje na specifičnih temah;
- vzpostavljanje in vzdrževanje systemskega dialoga z oblastmi ter ostalimi organi na lokalni, regionalni, nacionalni in EU ravni;
- prispevanje k reševanju ključnih okoljskih problemov;
- sodelovanje z drugimi mrežami v državnem in mednarodnem prostoru ter
- zbiranje in posredovanje informacij o relevantnih temah.

Ustreznost tako opredeljenih ciljev razvoja mreže je bila preverjena z:

1. Poglobljenimi intervjuji s predstavniki organizacij,
 - a) na katere vplivamo v okviru civilnega dialoga: predstavniki MGRT, MNZ in MKO
 - b) na katere vplivamo vsebinsko: RRA, občine in združenja občin, zbornice, strokovnjaki
 - c) s katerimi mreža vsebinsko sodeluje: regionalna stičišča NVO
2. Fokusno skupino, v kateri so sodelovale članice mreže Plan B in je bila izvedena v okviru 3. zbornice članic mreže Plan B v maju 2014. Sodelovalo je 18 predstavnikov članic.

III.2. Rezultati

1. a) Intervjuji so bili izvedeni s štirimi osebami, zaposlenimi na MKO, MNZ in MGRT.

Vprašanja in ključna sporočila odgovorov:

Ali se strinjate z naslednjo trditvijo: Okoljske nevladne organizacije imajo v družbi pomembno vlogo.

Sogovorniki so se s trditvijo strinjali.

Ključna sporočila – zakaj imajo NVO v družbi pomembno vlogo:

- V NVO je veliko znanja in drugih potencialov za skupno (z javnim sektorjem) ustvarjanje politik za ohranjanje narave in okolja.
- NVO imajo pomembno vlogo pri vključevanju prostovoljcev - na ta način usposablja mlade za delo na okoljskem področju.
- Ker je v imenu razvoja v družbi preveč poudarjen gospodarski vidik, socialni in okoljski pa vedno bolj spregledana.
- Ker so NVO pomembno prispevale v procesu razvojnega načrtovanja.

- Predvsem so pomembne v prihodnje tiste NVO, ki bodo izvajale javne storitve na področju sociale, zdravstva - kar se bo moralo reformirati in bo prišlo na trg.
- Marsikdaj so bile tudi vodilne, ko je bilo treba pripeljati neke napredne ideje na področju okolja in trajnostnega razvoja v Slovenijo. Če pogledamo Plan B za Slovenijo 1.0., je že en osnutek, vizija za prehod v nizko ogljično družbo.
- V okviru okoljskih NVO je v Sloveniji vrsta odličnih strokovnjakov za okoljska vprašanja in so tudi nek bazen za strokovnjake, ki potem preidejo v državno upravo.
- Pomembne so analize volilnih programov, ki jih pripravljajo NVO.
- Veliko delajo na ozaveščanju in izobraževanju.

In tudi:

- Eno je, koliko so glasne, drugo pa koliko dosežejo.
- Okoljske teme so preveč izpostavljene. Tudi NVO z drugih področij bi se morale poslušati.
- V številnih ozaveščevalnih in izobraževalnih projektih so bila razvita kakovostna gradiva, priročniki, didaktični pripomočki..., ki so po izteku projektov propadli ali bili pozabljeni. Ni pa nekega arhiva teh kvalitetnih gradiv, ki bi lahko bili še leta in leta uporabna.

Kakšen je vaš odnos do NVO v splošnem?

- Na posameznih področjih delajo fantastične stvari.
- V NVO so začeli prihajati ljudje, ki niso dobili službe v gospodarstvu ali javni upravi, tako da je sektor pogosto zadnja postaja za preživetje. NVO bi se morale prekrvaviti z mladimi kadri.
- Politike financiranja in vzpodbujanja so naravnane tako, da ne prispevajo k trajnosti in krepitvi delovanja NVO. Eno leto se financira eno, drugo leto drugo in v bistvu gre za dinamiko med javno upravo in NVO. Pogosto v tej borbi za preživetje NVO pozabijo na vizijo, poslanstvo, ampak se udinjajo ukrepom, ki so predvideni za financiranje.
- Nevladni sektor od države zmeraj zahteva ukrepe za zaposlovanje v organizacijah, na čemer je s strani NVO prevelik poudarek. Zelo pomembno pa bi bilo krepiti izvajanje javnih storitev, se pravi NVO projekte (npr. Očistimo Slovenijo). Država pa bi se morala odločiti, izvedbo katerih vsebin lahko NVOjem sistematično financira, tako da NVO ne bi imele problema s kapacitetami.
- Nujno je, da nekdo drži kritično ogledalo vladi in vsem inštitucijam v državi, ker sicer se zelo hitro zgodi, da pride do pretirano pozitivnega samovrednotenja.

Ali prepoznate NVO kot usposobljenega in konstruktivnega partnerja?

- Včasih ja, včasih ne. Principi financiranja so pripeljali do tega, da veliko NVO manjka nek širši pogled, v katerega bi lahko umestili svoja hotenja. Ne izkoriščajo v zadostni meri priložnosti povezovanja z drugimi.
- Na okoljskem področju javna uprava pogosto uporablja rezultate NVO-jevskih strokovnih projektov pri načrtovanju aktivnosti ipd. V NVO je veliko strokovnjakov.

Se je mreža Plan B uspela uveljaviti kot zastopnik okoljskih NVO in javnega interesa?

- Ja, predvsem s svojo vztrajnostjo. Ker vsak novi šef, ki pride, dobi prvi dan pismo.
- V širši družbi mreža Plan B ni prepoznavna.

Katerim kriterijem bi mreža morala zadostiti, da bi (še bolje) delovala kot tak predstavnik?

- Ne gre za kriterije, ki bi jim morala mreža zadostiti, pač pa je problem v kulturi javne uprave oziroma razumevanju in upoštevanju participatornega upravljanja. Mreža bi lahko bolje

zastopala javni interes, če bi se vsebinsko povezovala z drugimi skupinami, ki so bolj odprte in je interes presečen (npr. gospodarstvo). Ne samo poudarjati, da je nekaj stališče NVO ali Plana B, ampak priti s čim bolj razvito idejo in jo krepiti skupaj npr. z gospodarstveniki.

- Javni upravi se zdi Plan B naporen sogovornik, ker kar naprej udrihajo po njih, smo neučakani, nekorektni, jim skačemo v hrbet, jih tožarimo na višjih inštancah, povečujemo svoje izdelke, smo a priori sovražno nastrojeni do drugih deležnikov (npr. GZS) ipd.
- NVO bi morale še bolj učinkovito sodelovati kot nosilec okoljskih interesov z drugimi deležniki (gospodarstvom, GZS, sindikati, drugimi NVO, javno upravo ipd).

Ali se strinjate z naslednjo trditvijo: Odločanje v državi temelji na partnerskem načelu - civilnem dialogu in vključevanju NVO, ki so prepoznane kot enakovreden, usposobljen akter dialoga pri reševanju ključnih razvojnih vprašanjih

- Ne, to ni v zavesti javnih uslužbencev. Civilni dialog in vključevanje NVO se naredi zato, da se naredi kljukica, ne pa iz neke resnične potrebe, razmisleka itd. Na vrata javnega sektorja trka veliko vplivnejših (t.j. z več denarja) deležnikov.
- Ni interesa, da bi odločevalci sistematično sodelovali z NVO, ker so zelo močni drugi interesi, ki nasprotujejo okoljskim politikam.

Ali menite, da partnersko načelo pomeni kakršnokoli dodano vrednost za javni sektor?

- V javnem sektorju to ni prepoznano. Partnersko načelo je v glavnem sprejeto kot motnja.
- Kapaciteto za izvajanje partnerskega načela je potrebno na obeh straneh še graditi. Partnersko načelo bi moralo biti vgrajeno v novo strategijo javne uprave, ki je v pripravi.
- Javni sektor (tisti, ki niso preveč prestrašeni) s pridom uporabljajo NVOjevska strokovna gradiva, tudi vključujejo NVO v svoje aktivnosti, kjer jih prepoznavajo kot nosilce strokovnih znanj ter s tem rešujejo problem kadrovske podhranjenosti.

Kje po vašem mnenju ležijo vzroki za (morebitno) slabo sodelovanje javnega sektorja z NVO?

- Na NVO strani je premalo povezovanja, brušenja idej, da bi prišli do nekih skupnih stališč.
- NVO so bistveno boljše v tem, da prikažejo neko širšo sliko, ko pa pride do implementacije tega ali v zakon ali v neke ukrepe, pa jim zmanjka kapacitete (npr. za pripravo pripomb v amandmajski obliki).
- Povezanost javne uprave s kapitalom - oni imajo močne uradne in neuradne lobiste.
- Dvom v kapacitete NVO s strani javne uprave.
- Omejene kapacitete javnih uslužbencev v smislu razumevanja NVO sektorja.
- NVO javnemu sektorju nikoli ne priznajo dobro opravljenega dela, ampak vedno samo kritizirajo.
- Šibke strokovne (raziskovalne, analitske, mednarodno primerjalne) podlage NVO-jevskih vsebin.
- Ekonomska stroka ne upošteva okoljskega vidika.
- Zakrčenost, nepripravljenost na dialog in sodelovanje obeh strani.

Na kakšen način bi bila mogoča krepitev civilnega dialoga?

- Je sploh smiselno vztrajati na civilnem dialogu? Učinkovitejše je vzpostavljanje vsebinskih partnerstev ne glede na sektor (gospodarstvo, občine, druge mreže).
- Največ skozi projekte. Lahko bi država npr. pripravo neke politike naročila NVO (npr. skupaj z zbornico). V smislu napišite nam predlog skupja z analizami in vsem, naredite delavnice itd. Pa bi

NVO morale komunicirati med seboj, z gospodarstvom, z javno upravo. Pa še nek rezultat bi bil na koncu. Ne samo da povečamo število sestankov.

- Z več volje na obeh straneh.

***Kaj predlagate NVO za boljšo pozicioniranost v prihodnje? (povečevanje teže mnenj)
Kaj lahko NVO naredijo?***

- Tehnično gledano: izboljšanje poznavanja širše zakonodaje, evropske zakonodaje in zakonodaje v naprednih državah; poznavanje dobrih praks (domaćih in tujih); poznavanje strokovnih podlag (Svetovna banka, OECD analize); identificiranje prihrankov; povezovanje z vplivnimi akterji (akademiki, gospodarstvo ipd.)

- Strokovnost dela NVO

Kaj lahko za vzpostavitev systemskega podpornega okolja naredijo NVO?

- NVO naj vzpostavijo potrebo javnega sektorja.

- Pregledati mednarodne analize (s konkretnimi predlogi, kako je to urejeno drugod)

- Predvsem s konkretnimi predlogi. S poznavanjem zakonodaje in pripravo predlogov rešitev.

- Prevzemanje določenih nalog... kot neka koncesija (določenih nalog se v naši državi ne izvaja).

- Posvetovalni procesi, ki jih najbolj strokovno in kompetentno izvedejo NVO.

1. b) Intervju je bili opravljen s predstavnico Skupnosti občin Slovenije.

Ključna sporočila:

- SOS in občine so zainteresirane, da od NVO prejmejo stališča, mnenje, pripombe na dokumente, politike itd. To zanje predstavlja drugačen pogled, ki jih zanima.

- Trendi gredo tudi na lokalni ravni v smer zelenega razvojnega preboja.

- Občine zanimajo eventuelno lokalne (mladinske) NVO. V splošnem v NVO ne vidijo dodane vrednosti.

1.c) Intervju je bil opravljen s predstavnikom regionalnega stičišča NVO.

Ključna sporočila:

- Zadovoljni so s skupno izvedenimi aktivnostmi, vendar v lokalnem okolju to ni privedlo do kakšnih konkretnjših premikov pri implementaciji, vzpostavitvi podpornega systemskega okolja, prepoznavnosti vloge NVO ipd.

- Enkratne akcije brez resnega follow-upa so v veliki meri zapravljanje časa – v lokalnem okolju ne pustijo trajnih učinkov.

2. Fokusna skupina na temo potreb članic in delovanja v prihodnjih dveh letih

Vpliv na odločevalce je še vedno ključni cilj, pri čemer članice mreže niso zadovoljne z učinkovitostjo aktivnosti, ki so bile v preteklosti izvedene v okviru civilnega dialoga. Za izboljšanje učinkovitosti so bili predlagani naslednji ukrepi in aktivnosti:

- Z nastopanjem/pritiskom/vplivi (pobudami/podlagami) na medresorski ravni (več ministrstev in služb hkrati) in ne zgolj na ravni ene organizacije. Pri tem so izpostavljena »sistemska« ministrstva kot so Gospodarstvo, Finance, Zdravje in ne zgolj tista direktno povezana z okoljem, kmetijstvom, infrastrukturo ipd.
- Z izkoriščanje dobrih praks in poznavanjem zakonodaje iz okoljsko naprednejših EU držav ter promocijo le-teh pri nacionalnih organih, v čigar delo želijo NVO biti vključene.
- S koaliranjem z zainteresiranimi skupinami (gospodarske organizacije in subjekti, različne skupine javnosti – primeri GZS, mediji ipd.) in skupnim nastopom/pritiskom na odločevalce
- S partnerstvom z mediji ali pripravljavci stališč in zakonodajnih podlag (strokovnjaki in inštitucije).
- Preko vključevanja v razpravo in delo delovnih skupin mreže Plan B na EU ravni (različna EU telesa, nacionalni predstavniki v Coreperju ipd.), ki je izhodišče večine zakonskih predlogov in sicer v zgodnjih fazah kot so priprave dokumentov, podajanje nacionalnih stališč na predlagane zakonodajne okvire ipd. Nujno delo že na EU ravni, ker je potem večinoma prepozno.
- Z vztrajanjem na ustrezni javni obravnavi in vključevanjem v le-to s poudarki na spreminjanju izhodiščnega dokumenta po medresorskem usklajevanju, ki bistveno spremenijo dokumente, ki je v javni obravnavi in do katerega imajo NVO dostop ipd. Vztrajanje na objavi stališč, odprtih postopkov.
- S sodelovanjem z drugimi mrežami NVO za doseganje sinergijskih učinkov.

Potrebe v zvezi s servisno podporo NVO (prenos znanj – svetovanje, delavnice, mentorstva...):

- I. Mrežna svetovalnica:
 - pridobivanje finančnih sredstev (imamo neko vsebino, kje najti finančna sredstva za njo?) – svetovanje: Tina Micheli iz CNVOS
 - svetovanje za »komercializacijo« potencialno tržno zanimivih izdelkov/storitev ali rezultatov projektov NVO
 - svetovanje za povečanje vidnosti NVO in njihovih akcij (od pristopov glede ključnih besed na spletnih straneh do drugih prejemov)
 - svetovanje za povečanje vpliva na EU ravni (za konkretno področje – pristopi; kateri organi, telesa...; napovednik dogodkov ipd.)
 - pravno svetovanje
- II. Mrežne delavnice:
 - usposabljanje za koordinatorje delovnih skupin (kako teče proces na EU ravni, lobiranje, izmenjava dobrih praks koordiniranja delovnih skupin)
 - spoznavanje in načini vključevanja NVO v proces priprave predpisov in drugih pomembnih dokumentov za vsebinske mreže v EU inštitucijah, telesih in agencijah
 - delavnice za lobiranje in strategij povečevanje vpliva NVO na odločevalce (na nacionalni in EU ravni)
 - vsebinske delavnice delovnih skupin za določeno tematsko področje + predlog za letno srečanje: večji del letnega srečanja je delavnica, ki je namenjena vsebinski krepitvi članic (delovne skupine bi na zanimiv, delavniški ali drugačen način prenašala

znanje na druge članice), v manjšem delu pa bi se posvetili formalnim zadevam mreže.

- delo z mediji, psihologija komuniciranja, kako do splošne javnosti

Razvoj mreže naj ne bi šel v širitev zaradi širitve, dobrodošle so nove delovne skupine (DS), ki se ukvarjajo z vsebinsko problematiko, za katero je čutiti manko v mreži, kot so:

- voda
- naravoslovje v ožjem pomenu – primer: gozd, nova pridobitev – delfini ipd.
- zdravje ljudi
- potrošnja.

Aktivnosti/poudarki delovnih skupin:

- Zagovorništvo in civilni dialog (predlogi za spremembe sektorskih javnih politik, zakonodaje, predpisov, strategij.... ozaveščanje JU o vlogi NVO).
- Razvidno iz letnih načrtov DS – potrebno je letne načrte in letna poročila ter stanje izvedenosti načrta objaviti na spletnih straneh mreže (saj so člani DS neobveščeni o načrtih in dogodkih, kar prispeva statiranju).
- Motiviranje članic DS: pri zasnovi letnih načrtov pritegniti vsebine, na katerih bi delali tudi člani DS, ki bi s tem investirali v svoje tekoče ali projekte v pripravi; ravno tako pri načrtovanju vključiti prenos znanja znotraj delovne skupine – naj bi delež prispevka delovni skupin dale tudi članice, ki niso ravno 100% »doma« v teh vsebinah.
- Evalvacija rezultatov – vpliv na odločevalce, procese.

Aktivnosti mreže:

- Povezava s fakultetami, študenti, podpora v pravni kliniki – nadgraditi sodelovanje! Pravna klinika lahko nudi celovite pravne podlage/delavnice (kot so bile za volka in vodo) za tematska področja mreže (prvi v vrsti gozd).
- Letne zbirke izdelkov delovnih skupin naj so na voljo na spletnih straneh mreže, nato naj se arhivirajo v »knjižnici« (arhivu/skladišču). Platforma, kjer bi bilo zbrano »vse« in bi bila uporabna tudi za ostale akterje. Vzpostavitev »knjižnice« mreže – vsebinskih prispevkov NVO mreže oz. članic in naj bodo le-te vidne javnosti. S tem zagotavljamo tudi trajnost rezultatov mreže.
- Naj se uvede merjenje vplivov na odločevalca z objavo Odprtih pisem (akcij/kampanj) in odzivov na le-to (merjenje »aktivne ignorance«) na spletnih straneh mreže in pokaže, koliko dela je bilo storjeno na strani NVO in kakšni so odzivi na te strokovne podlage; prenos dobrih praks drugih mrež NVO na določeno temo (lobiranje,...).
- Srečanja članic znotraj mreže se obudijo (ob zajtrku ali ob foto razstavi ipd.), ker je poglobljeni razlog nesodelovanja čas, ki ga zmanjkuje članom NVO.
- Skupne akcije ozaveščanja (širše javnosti, medijev, gospodarstva) so nujne, saj bodo učvrstile mrežo in sodelovanje v njej; potrebno jih je konkretizirati – primer: potreba po preprečevanju zlorabe besede "trajnostnost" oziroma razlaga njenega pomena v javnosti in pri odločevalcih je nujna, ker je v zadnjem času postal beseda moderna in se nepravilno uporablja oz. zlorablja.